

УДК 72.013

Булах І.В.,
Київського національного університету будівництва і архітектури

СИМВОЛІЗАЦІЯ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ У МІСТОБУДУВАННІ. СЬОГОДЕННЯ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ.

Пропонується визначення терміну містобудівного символу і символізації; розглядається питання використання символізації художніх образів у формуванні сучасного міста.

Ключові слова: символ, символізація, художній образ, теорія архітектури, містобудування.

Художній образ це специфічна для мистецтва форма відображення дійсності та виразу емоцій й задуму митця. Художній образ, що відображає певні явища дійсності, водночас несе в собі цілісно-духовний, символічний зміст в якому гармонійно поєднані емоційна й інтелектуальна позиція автора (рис.1).

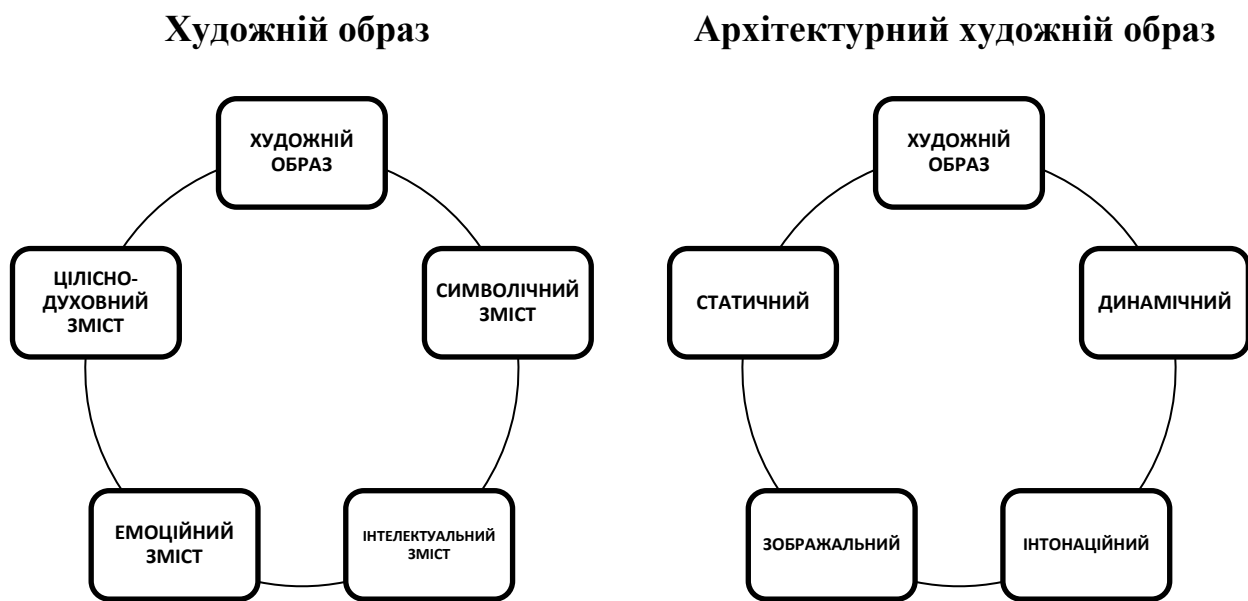

Рис. 1

Рис. 2

У кожному виді мистецтва художній образ має індивідуальну структуру, що зумовлено, з одного боку відмінностями закладеного духовного змісту, а з іншого – характером презентації цього матеріалу. Так, в широкому сенсі, художній образ в архітектурі є статичний, в літературі динамічний, у живопису зображальний, а в музиці інтонаційний. При цьому, **високоякісний архітектурний художній образ** здатен бути динамічним, зображальним, і

навіть інтонаційним (рис. 2). Саме цей факт дозволяє нам говорити про архітектуру як про синтез мистецтв.

Найбільш важливим для архітектурного художнього образу є здатність бути символічним, народжувати й викликати емоції у спостерігача. Необхідно розуміти й враховувати, що ці відчуття можуть бути позитивними (гордість, єдність, радість) і негативними (сум, замкнутість, тривога, страх). Архітектура впливає на наш настрій, піднімає працездатність, приносить відчуття впевненості або ж навпаки, може створювати пригнічений, невпевнений настрій.

Містобудівний художній образ тісно пов'язаний з поняттям символізації містобудування. Визначення містобудівного символу і символізації відноситься до складних понять, так як вони є складними системами. **Складні системи** – це системи, які мають великий потенціал для трактування змісту як однакового групового, так й індивідуального для кожного сприймаючого суб'єкта. Ефект художньої виразності форми, образність й філософські складові містобудівного твору, що має символічний зміст інколи може викликати непередбачені емоційні асоціації. Насамперед це залежить від символічної концептуальної інформативності, що супроводжує створення цього об'єкту, її чіткої визначеності та аргументації, регіональної прив'язаності, філософського обґрунтування та індивідуалізації (рис. 3). Врахування цих чинників сприяє утвердженню обраного містобудівного рішення; збагачує сучасну архітектуру; додає міфосимволічного контексту; вирішує складності врегулювання історії, сучасності та майбутнього; духовно об'єднує й долучає до створення мистецтва суспільство, піднімає людську гідність та гордість громадян (рис. 4).

Залежність та ефективність емоційних асоціацій

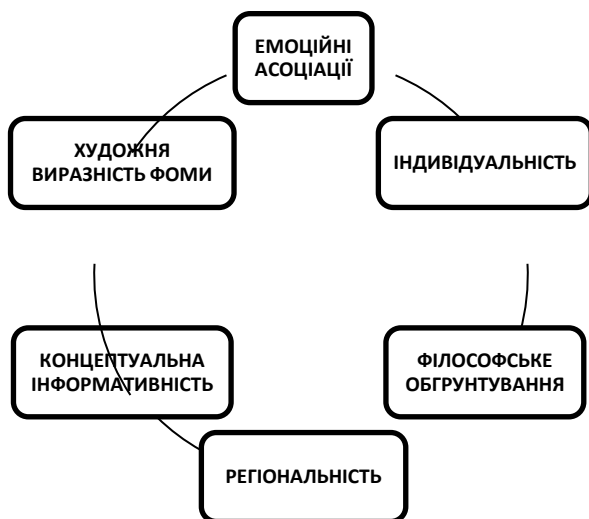

Рис. 3

Цілі та завдання символізації містобудівного художнього образу

Рис. 4

Незважаючи на складність розуміння структури поняття символу і символізації містобудування, ми спробуємо дати їм визначення. **Містобудівний символ** - це багатопланове поняття, що містить такі основні рівні: глобальний (образ міста в цілому), структурний (вуличний каркас, головні площі, ландшафтна архітектура), середовищний архітектурний (архітектура будівель та споруд), локальний (монументи та скульптури). Завдання містобудівного символу полягає у створенні єдиної змістовної символічної концепції розвитку на всіх структурних рівнях. Процес створення ідейної спадкоємності на всіх рівнях містобудівного проектування дозволяє створити гармонійне, високохудожнє, концептуальне оточення для існування суспільства.

Містобудівна символізація - це процес впровадження у містобудівне проектування, реконструкцію вже існуючих міст або їх розширення ідеї містобудівного символу. Це розуміння міста, як складної багатопланової структури, кожен рівень якої потребує вирішення у єдиній символічній концепції. Використання містобудівної символізації у практиці та теорії містобудування дозволяє створювати, розуміти, вивчати місто на новому гармонійному, емоційному рівні.

Складові містобудівного символу

Рис. 5

Історичність в символізації художнього образу

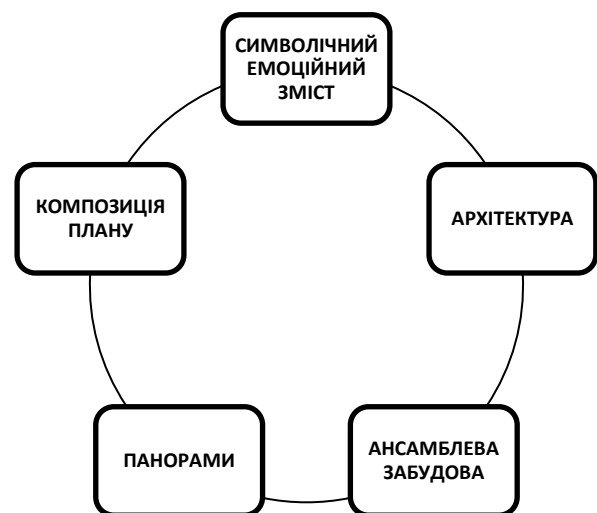

Рис. 6

Символізація художнього образу в містобудуванні, також як архітектурний, функціональний і конструктивний аспект, є історична, змінна у часі категорія. Художні смаки, образи, вподобання Античності, Середньовіччя, Відродження та інших епох кардинально відрізнялися між собою. Змінювались композиційні

принципи, підходи побудови і оформлення фасадів, по різному вирішувались питання планування ансамблевої забудови, і навіть міста в цілому. Незмінним залишалось лише здатність міста залишатися носієм емоційного символічного змісту (рис. 6).

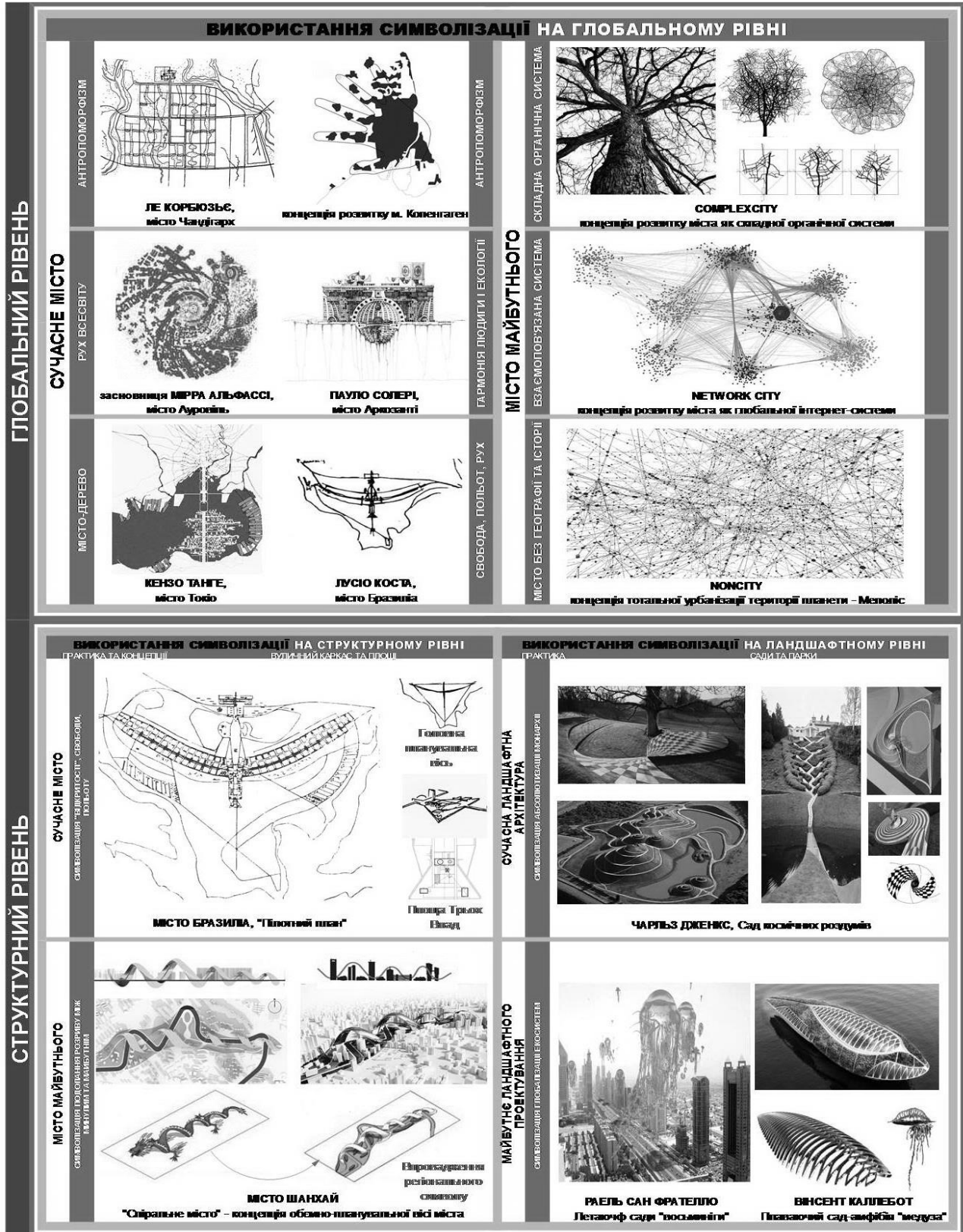

Рис. 7

Символізація художніх образів у сучасному містобудівному проектуванні, як і архітектура сьогодення в цілому є інтернаціональна, тобто універсальна, зрозуміла та припустима водночас для багатьох спостерігачів з різних країн світу. Домінують загальнолюдські цінності, повага до минулого, прагнення до розвитку, впровадження можливостей сучасних технологій.

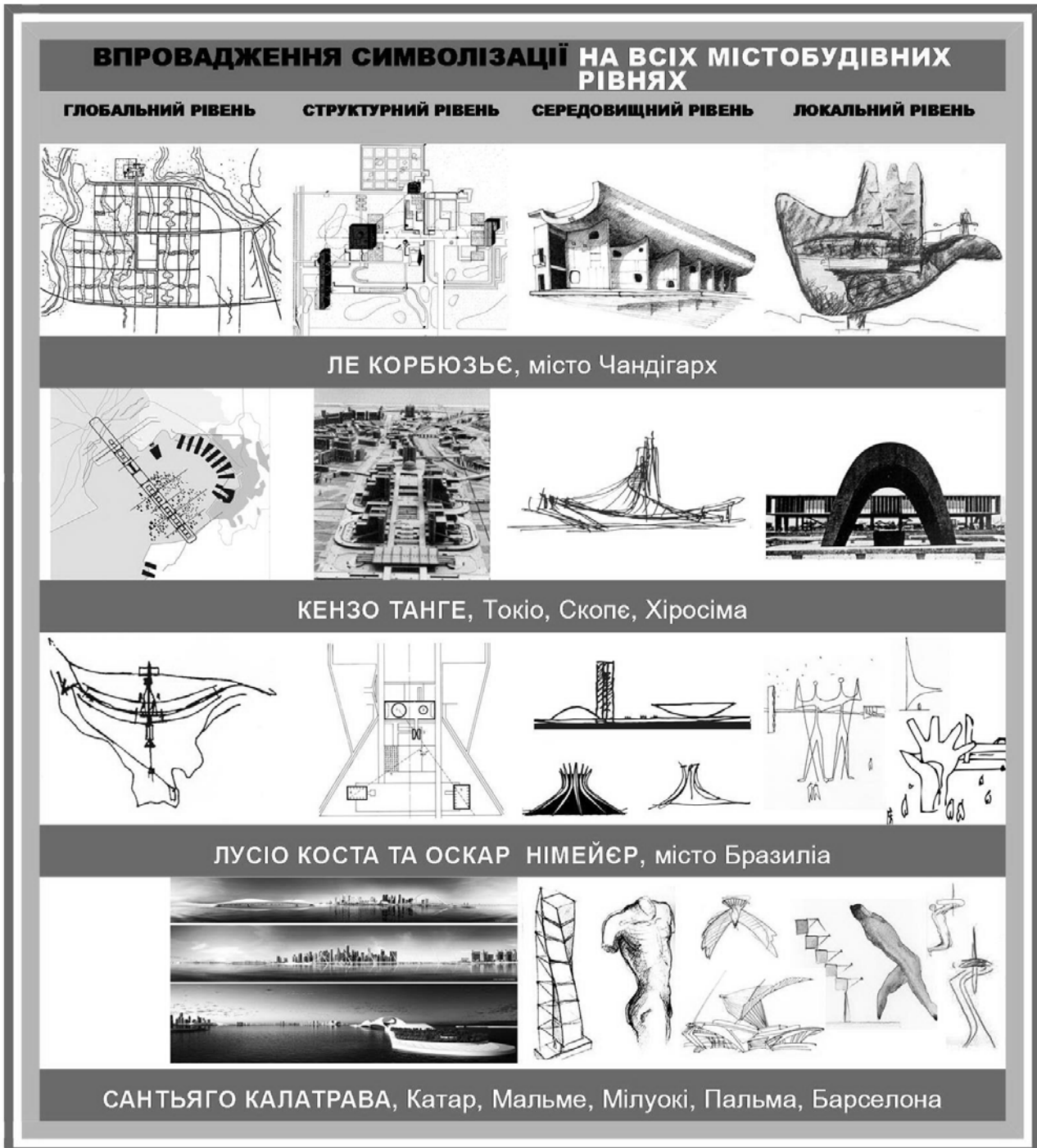

Рис. 8

Загальний аналіз символізації художніх образів сучасного містобудування, на нашу думку, доцільно проводити на чотирьох рівнях побудови міста: глобальному (планування міста в цілому), структурному

(транспортна мережа і площі), середовищному (архітектура будівель та споруд) та локальному (монументи, скульптури). Саме такий комплексний підхід дозволяє нам більш детально проаналізувати місто та виявити необхідність впровадження послідовної, узгодженої символізації, тенденцій художньої образності.

Говорячи про сучасне містобудівне проектування у рамках даної статті, більш детально розглянуто символізацію на глобальному і структурному рівнях (рис. 7). Також представлений аналіз застосування комплексної символізації художніх образів на всіх рівнях побудови міста на прикладі робіт видатних архітекторів: Ле Корбюзьє, К. Танге, Л. Коста і О. Німейєра, С. Калатрава (рис. 8).

Література

1. Шубович С.О. Міфопоетична культура в естетиці міста (наукові основи - мистецтво – архітектура): Навч. посібник. - Харків: ХДАМГ, 2002. - 106 с.
2. Гадамер Г.-Г. Миф и разум // Актуальность прекрасного. - М.: Искусство, 1991. - 142 с.
3. Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства. - М.: Стройиздат, 1984. – 256 с.
4. Голан А. Миф и символ. - М.: Русслит, 1993. - 375 с.
5. Топоров В.Н. Миф. Ритуал. Символ. Образ. Исследования в области мифопоэтического. - М.: Прогресс - Культура, 1995. - 624 с.
6. Иконников А.В. Функция, форма, образ в архитектуре. - М.: Стройиздат, 1986.- 288 с.

Аннотация

В статье предлагается определение термина градостроительного символа и символизации; проведен анализ символизации художественных образов в современном градостроительном проектировании.

Ключевые слова: символ, символизация, художественный образ, градостроительство.

Annotation

In the article is offered determination of term of town-planning symbol and symbolizing; analysis is conducted of symbolizing of images is examined in forming of modern town-planning environment.

Keywords: symbol , symbolizing, image, modern town-planning.